

Sváb énekek és mondókák Vecsésről

Három évtizedes gyűjtés és több lelkes hagyományörző szakszerű munkájának eredményeként példaértékű kiadvány jelent meg a Kulturverein-Vecsés Egyesület kiadásában a Nemzeti Kulturális Alap, a Német Nemzetiségi Önkormányzat, Vecsés Város Önkormányzata és a Pest Megyei Önkormányzat támogatásával. A *Schwäbische Lieder und Sprüche aus Wetsches / Sváb énekek és mondókák Vecsésről* daloskönyv iránti érdeklődést mutatja, milyen sokan látogattak el a könyvbemutatóra.

Zsúfolóság megtelt a vecsési *Grassalkovich Antal Német Nemzetiségi és Kétnyelvű Általános Iskola* aulája a november eleji könyvbemutatón. Helybeliek, tanárok, kulturális területen dolgozó szakemberek, a kötet létrehozásában résztvevők és ismerőseik mellett olyanokat is odavonzott az esemény, akik személyesen ugyan nem, ám rokonaik, barátaik, ismerőseik révén kapcsolódnak valamilyen mértékben Vecséshez, a svábsághoz, az előző nemzedékek zenei, nyelvi örökségéhez. A szépszámú közönséget a három szerző népszerűsége is garantálta. Mindhárman gyerekkoruktól kötődnek szívvel-lélekkel Vecséshez, a helyi hagyományokhoz és a német nyelvhez, s hosszú ideje együtt is tevékenykednek ezek továbbélésében. A könyvbemutatón a szerzők személyes indíttatásukról, a közös munka egy-egy lépéséről is megemlékeztek. Beszéltek arról a folyamatról, ami a nyolcvanas évek hangfelvételeitől az összesen százöt, énekes és szöveges elemet megjelenítő kiadványig vezetett, melyet eredeti felvételeket tartalmazó CD-ROM melléklet, archív és jelen kori fényképek kísérik a különböző változatokban énekelt dalok kottáival és szövegeivel.

Friühwirt Mihály, a Kulturverein alapítója és elnöke a nyolcvanas években kezdte el családjá, majd az ismerősök régi fényképeit másolni. Ehhez kapcsolódott a felvételeken megörökített személyek, események mögött rejlő nyelv, zene felelevenítésének és megőrzésének vágya. Felkeresett néhány idős embert, akik szalagra énekelték az emlékezetükben élő dalokat, egyúttal elmesélték a hozzájuk fűződő történeteket, hogy milyen alkalmakkor, hol és kik énekelték ezeket valaha. A könyvben ennek megfelelően tematikus elrendezésbe kerültek a szerelmes, hazafias, vadász- és katonadalok, balladák s egyházi énekek, az előszóban pedig az adatközlőkről is megemlékezik a szerző. A hangfelvételek készítésekor arra gondolt, milyen jó lenne, ha ezeket az énekeket valaki lekottázná, nyelvjárásban leírná, így továbbadható, tanítható is lenne a megőrzött anyag.

Fazekasné Gombár Mónika német nyelv- és ének-zene tanárként régóta szeretett volna egy vecsési énekeskönyv kiadásában részt venni. Ő lett az, aki a hanganyag alapján vecsési dialektusban lejegyezte a sváb népdalokat. Ebben egykori énektanára, *Hollós Lajos* módszerét követte, aki ezt először a Német Nemzetiségi Gimnáziumban, majd az ELTE germanisztika szakán adta át neki. A dalok életben tartásáról a gimnázium másik tanára, *Lunczer Terézia* gondoskodott, aki megkövetelte, hogy minden óra elején egy sváb dallal várják őt az osztályteremben. A *Wetschescher Nachtigallen* kórus vezetőjeként és karnagyaként ő maga is „továbbélteti” a dalokat, hiszen a könyvben megjelentek közül többet is rendszeresen énekelnek a kórusal. A nyelvjárási szöveget *Wolfart-Stang Mária* nyelvész lektorálta, akivel sokszor közös töprengés után jöttek rá egy-egy helyes értelmezésre. Arra törekedtek, hogy a szöveg a mai, nyelvjárást már nem ismerő olvasók számára is használható legyen.

A prózai részek *Magyarné Kárpáti Erzsébet* első mondókaleírásán és *Osikovitzné Csendesi Mária*, a Petőfi Sándor Római Katolikus Általános Iskola és Gimnázium igazgatója a vecsési sváb tájszólást feldolgozó diplomamunkájához 1984-ben készített hangfelvételén alapulnak. Ő az iskola nemzetiségi kórusának vezetőjeként és a Szent Kereszt-templom

kántoraként a német miséken a gyakorlatban is sokat tesz azért, hogy a német egyházi énekek ne merüljenek feledésbe.

Kovácsné Fódi Krisztina, a Magyarországi Német Ének-, Zene- és Tánckarok Országos Tanácsa (Landesrat) ének szekciójának elnöke méltatásában felidézte, hogy „a sváb dalok gyűjtése már az 1930-as évek közepe táján elkezdődött, de kiadásukra még így is sokat kellett várni. A 70-évek végén jelent meg a Hollós Lajos-féle Schönster Schatz kötet, amely átfogóbb a német nemzetiségi települések szempontjából, mert nem egy-egy megye dalkincsét (mint a 80-as években megjelent Varga Károly-féle Heimatklänge két kötete), hanem az egész Dunántúlra kiterjedő gyűjtést adott ki...” Beszédében a kiadvánnyal kapcsolatos személyes érzéseiről is beszámolt: „a Landesrat ének szekciójának elnökeként igazán nagy öröm számomra, amikor az utóbbi öt-tíz évben újabbnál újabb, a falvak, kisvárosok német nemzetiségi önkormányzatainak gondozásában kiadott dal- és/vagy hagyományok leírását tartalmazó gyűjtemény elkészültéről kapok értesítést. Örülhet és büszke lehet az a település, amelynek szülöttei között akad olyan, aki észreveszi szülőfaluja, szülővárosa értékeit, majd tesz is azért, hogy azt a jövő számára megőrizze, megteremtve ezáltal az utókor számára is a lehetőséget, hogy megismerje ősei kultúráját. Mert a hagyományokat nem csupán megőrizni, hanem továbbadni kell.”

Balányi Klára felvételei

